NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS KORMÁNYZÁSTANI KUTATÓMŰHELY

VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS KORMÁNYZÁSTANI MŰHELYTANULMÁNYOK

2025/6.

LAKATOS TIBOR

Új gondolkodásmód a felkészültségről – a Niinistö jelentés

Rólunk

A műhelytanulmány (working paper) műfaja lehetőséget biztosít arra, hogy a még vállaltan nem teljesen kész munkák szélesebb körben elérhetővé váljanak. Ezzel egyrészt gyorsabban juthatnak el a kutatási részeredmények a szakértői közönséghez, másrészt a közzététel a végleges tanulmány ismertségét is növelheti, végül a megjelenés egyfajta védettséget is jelent, és bizonyítékot, hogy a később publikálandó szövegben szereplő gondolatokat a working paper közzétételekor a szerző már megfogalmazta.

A Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok célja, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely küldetéséhez kapcsolódó területek kutatási eredményeit a formális publikációt megelőzően biztosítsa, segítve a láthatóságot, a friss kutatási eredmények gyors közzétételét, megosztását és a tudományos vitát.

A beküldéssel a szerzők vállalják, hogy a mű megírásakor az akadémiai őszinteség szabályai és a tudományosság általánosan elfogadott mércéje szerint jártak el. A sorozatban való megjelenésnek nem feltétele a szakmai lektorálás.

A műfaji jellegből adódóan a leadott szövegekre vonatkozó terjedelmi korlát és egységes megjelenési forma nincs, a szerzőtől várjuk az absztraktot és a megjelentetni kívánt művet oldalszámozással, egységes hivatkozásokkal.

A szerző a beküldéssel hozzájárul, hogy a művét korlátlan ideig a sorozatban elérhetővé tegyük, továbbá vállalja, hogy a working paper alapján megírt végleges szöveg megjelenési helyéről a szerkesztőséget legkésőbb a megjelenéssel egy időben értesíti.

A kiadvány ötletét az MTA Jogtudományi Intézet Act Working Papers sorozatának sikeréből merítettük.

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok 2025/6.

Szerző:

Lakatos Tibor r. dandártábornok

Szerkesztő:

Dr. Kádár Pál dandártábornok

Kiadja

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely

Kiadó képviselője

Dr. Kádár Pál dandártábornok

ISSN szám

2786-2283

A kézirat lezárva: 2025. november 10.

Elérhetőség:

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely

1441 Budapest, Pf.: 60

Cím: 1083 Bp., Ludovika tér 2.

Központi szám: 36 (1) 432-9000

Lakatos Tibor[1]

ÚJ GONDOLKODÁSMÓD A FELKÉSZÜLTSÉGRŐL – A NIINISTÖ JELENTÉS

„Itt az ideje, hogy a felkészültséget az EU munkájának középpontjába helyezzük. A körülöttünk lévő világ nem fog arra várni, hogy Európa felkészüljön.”

Sauli Niinistö

Az Európai Unió biztonsági környezete az elmúlt évtizedben alapvető átalakuláson ment keresztül. A katonai fenyegetések mellett egyre jelentősebbé váltak a hibrid, kiber- és nem katonai jellegű válságok, amelyek horizontálisan érintik a társadalom és a gazdaság különböző alrendszereit. A 2024 októberében bemutatott Niinistö-jelentés – amelyet a Finn Köztársaság elnöke, Sauli Niinistö készített az Európai Unió Bizottságának elnöke, Von der Leyen asszony megbízásából – új válságkezelési gondolkodásmódot képvisel: a silószerű megközelítést felváltó összekapcsolt, hálózatos, összkormányzati és össztársadalmi modell előtérbe helyezését. Jelen tanulmány célja, hogy felhívja a figyelmet e paradigmaváltás elméleti és gyakorlati dimenzióira, különös tekintettel Magyarország válságkezelési rendszerére.

Bevezetés

Az elmúlt évtized válságai – a migrációs válság, a COVID–19 világjárvány, az ukrajnai háború és az energiaválság – világossá tették, hogy az Európai Unió biztonsági környezete új korszakba lépett. A katonai fenyegetéseket kiegészítették a nem katonai, komplex és egymással összefüggő válságok, amelyek többszintű és több szektort érintő válaszokat igényelnek. A Niinistö-jelentés központi üzenete, hogy az Unió biztonsága nem kizárólag katonai kérdés, hanem összkormányzati és össztársadalmi felelősség.

A biztonsági környezet az elmúlt években jelentős változáson ment keresztül. Európa több, egymással párhuzamosan zajló válság kihívásaival néz szembe: az orosz–ukrán háború, a hibrid fenyegetések, a kritikus infrastruktúrákat érintő kiber- és fizikai támadások, az éghajlatváltozás hatásai, a migrációs nyomás, valamint a társadalmi bizalom megingása egyaránt próbára teszik a tagállamok és az Európai Unió reagáló képességét. Sauli Niinistö, Finnország korábbi elnöke 2024 októberében készített jelentésében átfogó helyzetértékelést és stratégiai ajánlásokat

[1] Lakatos Tibor r. dandártábornok, a Védelmi Igazgatási Hivatal főigazgató-helyettese

fogalmazott meg az Európai Tanács számára azzal a céllal, hogy az EU megerősítse felkészültségét és válságállóságát.

Sauli Niinistö nem véletlenül kapta ezt a megbízatást. Finnország hosszú ideje a válságkezelési és felkészültségi politika egyik legjobb gyakorlati példája Európában. A finn válságkezelési modell középpontjában az állam, az önkormányzatok, a magánszektor és a civil társadalom szoros együttműködése áll. Ez az úgynevezett „kokonaisturvallisuus" (teljes társadalmi biztonság) koncepció, amely szerint a biztonság megteremtése nem kizárólag az állam feladata, hanem kollektív felelősség.

Niinistö politikai pályafutása során számos válsághelyzetet kezelt, jól ismert pragmatikus, konszenzusteremtő és stratégiai szemléletéről. Finnország történelmi tapasztalatai – a hidegháborús időszak, az energiabiztonsági kérdések, a digitális reziliencia – mind hozzájárultak ahhoz, hogy Niinistö hiteles és független véleményformáló legyen az európai színtéren.

A Niinistö-jelentés egyik kulcsüzenete, hogy Európa többé nem kezelheti a biztonsági és válsághelyzeteket ágazatonként elszigetelve. A korábbi silószerű tervezési és működési logika nem alkalmas az egymással összefonódó, komplex válsághelyzetek hatékony kezelésére. Ezzel szemben egy integrált, összkormányzati és össztársadalmi megközelítésre van szükség, amely képes gyorsan azonosítani, értelmezni és kezelni a különböző típusú fenyegetéseket.

Kihívások és fenyegetések – a Niinistö-jelentés helyzetértékelése

„A biztonság az az alap, amire minden épül (security is the foundation on which everything is built)". Ezzel a mondattal kezdődik a Niinistö-jelentés (Safer Together – Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness), amelynek kiindulópontja, hogy az Európai Unió biztonsági környezete radikálisan megváltozott. A korábban főként külső katonai fenyegetésekre épülő stratégiai gondolkodást mára kiegészítik a komplex, egymással összefonódó kockázatok: a geopolitikai instabilitás, az ellátási láncok sebezhetősége, az információs tér manipulálhatósága, a kritikus infrastruktúrák kitettsége és a társadalmi kohézió gyengülése.

A jelentés külön kiemeli:

- az orosz–ukrán háború következményeit, beleértve az energiapolitikai és ellátásbiztonsági dimenziókat;
- a klímaválság hatásait, például az aszályokat, árvizeket, erdőtüzeket és extrém időjárási eseményeket;
- a kiber- és hibrid fenyegetések fokozódását, amelyek kritikus infrastruktúrákat céloznak;
- a dezinformáció és társadalmi polarizáció veszélyeit;
- a migrációs nyomást és a társadalmi befogadóképesség feszültségeit.

Ezek a fenyegetések egymást erősítő hatásokat váltanak ki. Egy kibertámadás energiahálózatot béníthat meg, amely ellátási válságot idéz elő; egy klímaválság miatti természeti katasztrófa

tömeges migrációt és társadalmi feszültségeket generálhat. A jelentés ezért a válságok komplex természetére épülő, rendszerszintű válaszokat sürget.

Intézményi hiányosságok a válságkezelésben

Az európai válságkezelési rendszer legfőbb gyengesége a széttagoltság és az intézményi silók makacs fennmaradása. A döntési kompetenciák és információáramlási csatornák sokszor egymással párhuzamos, redundáns struktúrákban futnak, ami krízishelyzetben késedelmet, felelőtlenségi zónákat és koordinációs veszteséget okoz. A stratégiai előrelátás (foresight) és a műveleti reagálóképesség között szakadék tátong: a kockázatelemzésekből ritkán születnek végrehajtható, több ágazatra kiterjedő tervek, a gyakorlatoztatás pedig nem, vagy csak részben köti össze a civil, rendészeti és katonai komponenseket. A közös helyzetértékelés intézményei (pl. kiber, energia, egészségügy) gyengén interoperábilisak, az adatmegosztás jogi és technikai akadályokba ütközik, miközben a kritikus szolgáltatók és a helyi önkormányzatok bevonása eseti. A kommunikációs funkciók – különösen a dezinformáció elleni stratégiai kommunikáció – nem beágyazottak a döntési ciklusokba, így a közbizalom válság idején gyorsan erodálódik. Mindez azt eredményezi, hogy a válságok lehetséges kialakulását előrevetítő korai jelzések nem fordulnak át időben cselekvésbe, a reagálás pedig drágább és társadalmilag megterhelőbb lesz.

A Niinistö-jelentés fejezeteinek (building blocks) összefoglalása

A Niinistö-jelentés kilenc nagy fejezetben tárgyalja az európai felkészültség kérdését:

1. **fejezet: A ma válságainak megfejtése és a holnap veszélyinek előrejelzése**

   (Decoding the crises of today and anticipating the threats of tomorrow)

Az általános bevezetőnek szánt első fejezet hét problémakört azonosít be és fejti ki javaslatait azokkal kapcsolatban: a szabályokon alapuló globális rend széttöredezése; az éghajlatváltozás és annak destabilizációs hatásai, beleértve a migrációs nyomást; az orosz-ukrán háború és a kelet-ázsiai és közel-keleti feszültségek; a hibrid kampányok/hadviselés és elemei; a nyersanyagokért, a diszruptív technológiákért és a globális befolyásért folytatott stratégiai verseny; szomszédos régiók instabilitásának és konfliktusainak hatásai az Európai Unióra, valamint egy újabb világjárvány veszélyének fennállása.

A jelentés szerint Kína és Oroszország tevékenysége átformálják a nemzetközi kapcsolatokat. Az Ukrajnába irányuló támogatások fenntartásának érdekében javaslatot tesz a hadianyagok termelésének növelésére. Kockázatként tekint a Kínából érkező működőtőke-befektetésekre, nevesítve az elektromos járművek gyártását. Említést tesz végül a külföldi információmanipulációról és beavatkozásról (Foreign Information Manipulation and Interference – FIMI) valamint a kritikus infrastruktúra ellen irányuló szabotázsakciókról.

2. **fejezet: Az Európai Unió működőképességének biztosítása minden körülmény között**

   (Enabling the EU to function under all circumstances)

A mindenkori válsághelyzetben működőképes Európai Unióról szóló második fejezet alapvetése, hogy az Európai Uniónak minden körülmény között tudnia kell reagálnia bármilyen jellegű válságra. Ennek a felkészültségnek magában kell foglalnia egy esetleges katonai válsághelyzetet is, ami egy tagállam ellen elkövetett külső fegyveres agresszióból fakad. A kollektív védelem alapja az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO) szerződés 5. cikke, amelynek aktiválása esetén az Európai Unió is határozottan érintett lenne bármilyen fellépésben, akár a kölcsönös segítségnyújtási klauzula (az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 42. cikk (7) bekezdés) invokálásával együtt. Arra az esetre, ha az Európai Unió egy tagállamát háborús erőszak éri, szükséges egy megfelelő eszköztár létrehozása és egy Európai Uniós kockázatértékelés, egy uniós szintű felkészültségi stratégiára és joganyagra. A nem megfelelően végrehajtott kiberbiztonsági intézkedések jelentős társadalmi kockázatot hordoznak magukban, hangsúlyozza a jelentős kibertámadásokkal szembeni felkészültség fontosságát.

3. fejezet: A gyors cselekvéshez szükséges, céloknak megfelelő struktúrákról és eljárások

(Ensuring speed of action with structures and procedures that are fit for purpose)

A harmadik fejezet egyfelől megerősíti a tagállami (szerződéses) kompetenciák tiszteletben tartását, ugyanakkor részletesen kitér arra, hogy egyes kérdések megosztják az Európai Uniót politikai értelemben, illetve egyes esetekben egy-egy tagállam áll a konszenzusos döntéshozatal útjában (külön nevesítve az Ukrajnának nyújtandó katonai támogatást). A jelentés szerint van lehetőség a közös biztonság- és védelempolitika (Common Security and Defence Policy – CSDP) területén is a minősített döntéshozatalra, de azzal a tagállamok nem élnek, ezért javasolja azt felülvizsgálni. Főképp, hogy a jelentés szerint az Európai Unió további bővítését követően még nehezebbé válik az egyhangú döntéshozatal. Javasolja megfontolni az átállást a minősített többségi szavazásra a közös biztonság- és védelempolitika területén, beleértve a polgári válságkezelési feladatokat is, az az Európai Unióról szóló szerződés 31. cikk (3) bekezdésében szereplő úgynevezett „passerelle" klauzula alapján. További megoldásként felveti a politikai szintű integrált válságelhárítási mechanizmus (Integrated Political Crisis Response – IPCR) szerepét a gyorsabb döntéshozatal érdekében. Javaslatként megfogalmazza, hogy szükséges a szektorokon átívelő operatív együttműködés megerősítése; a helyzetértékelés és előrejelzés javítása; a szenzitív információk bizalmi alapon történő megosztása néhány területen, valamint az Európai Unió gyakorlati és kiképzési kultúrájának formálása.

4. fejezet: Az állampolgároknak, mint a társadalmi ellenállóképesség és felkészültség gerincének megerősítése

(Empowering citizens as the backbone of societal resilience and preparedness)

A negyedik fejezet oktatáspolitikai szempontból ösztönzi a tagállamokat, hogy fektessenek be az állampolgáraik kockázatok kezelésével kapcsolatos oktatásába. Javasolja a válsághelyzetekre való felkészültség, a kockázattudatosság, a média- és digitális jártasság fokozatos bevonását az oktatási programokba és a tantervekbe. A jelentés érintőlegesen fogalmaz meg foglalkoztatáspolitikai javaslatokat, ugyanakkor szokatlan módon a szociális partnerek felhasználását is javasolja a felkészültségi információk terjesztése érdekében. Az utóbbi felvetés megkérdőjelezheti a szociális partnerek autonómiáját.

5. fejezet: A köz- és magánszféra együttműködésében rejlő lehetőségek teljes kihasználása

(Leveraging the full potential of public-private cooperation)

A fejezet kiemeli, hogy a geopolitikai kockázatok miatt a magánszektor felkészültsége és ellenállóképessége alapvető fontosságú a társadalmak és az Európai Unió egésze számára ahhoz, hogy a létfontosságú funkciókat biztosítani lehessen (szolgáltatások nyújtása, ellátási láncok működése, készletek képzése). A köz- és magánszféra együttműködését fokozni kell (Public-Private Partnership – PPP konstrukció), ideértve a köz- és magánszféra kapcsolatait az Európai Unió Bizottságával. A magánszektornak felkészültségi és válságreagálási szereplővé kell válnia. A létfontosságú infrastruktúrák ellenálló képességére vonatkozó, a CER és a NIS2 irányelvek alapján létrehozott keretrendszerek kiterjesztését is javasolja a jelentés más, válság szempontjából fontos ágazatokra, beleértve különösen az európai védelmi ipari bázist (ún. stressztesztek, iparágspecifikus felkészültségi keretrendszerek és ágazatspecifikus szabványok létrehozása útján). Átfogó uniós készletezési stratégia kidolgozását javasolja (stockpiling strategy), valamint annak biztosítását, hogy azok minden körülmények között rendelkezésre álljanak (Európai Unió stratégiai autonómiája). A koherenciát és a koordinációt biztosítani kell a különböző ágazatokban (egészségügy, energia, a kritikus nyersanyagok és a védelmi felkészültség területén). Megfontolásra javasolja a stratégiai tartalékok közbeszerzés vagy innovatív finanszírozási lehetőségek révén történő biztosítását, akár az Európai Unió szintjén, az állami támogatási szabályoktól való ad hoc eltérések révén is.

6. fejezet: A hibrid támadásokat elkövetőkkel szembeni elrettentés

(Outsmarting malicious actors to deter hybrid attacks)

A hatodik fejezetben a hibrid kihívásokkal szembeni fellépést rejtő címe alatt a jelentés leköveti az eddigi uniós erőfeszítéseket a hibrid kihívások kezelése terén, különösen a Hibrid Eszköztár alkalmazása során felmerült új erőfeszítésekre és javaslatokra. Ezen célok mellett hangsúlyosan foglalkozik az uniós szintű titkosszolgálati együttműködések megerősítésével. Elsődlegesen az orosz kihívásra fókuszál, de hangsúlyozza a többi aktorra irányuló figyelem szükségességét is. A jelentés kiemelt helyen kezeli a megbízható és időszerű hírszerzési információk meglétét, valamint javasolja magasabbra helyezni az elrettentési küszöböt. Javasolja továbbá a titkosszolgálati információmegosztás fokozása érdekében az uniós hírszerzési struktúrák megerősítését. Végezetül felveti egy uniós szintű „hírszerzési együttműködési szolgálat" létrehozásának a tagállamokkal közös kidolgozását (step-by-step). Felveti az Európai Unió ellenállóképességének növelését célzó kapacitások megerősítését („deterrence by denial") a jogi keretek harmonizálása, a tagállami sérülékenységekkel kapcsolatos proaktív információmegosztás, valamint a szabotázs és a migráció instrumentalizációjával összefüggő fellépés révén. Javasolja továbbá az uniós kapacitások megerősítését is a bűntető jellegű válaszlépések révén („deterrence by punishment"). A koordinált elemzésen túl ezek között a politikai attribúció (naming-and-shaming), a hírszerzési információk kommunikációs célú nyilvánosságra hozását, valamint a nemzeti szervek adatokhoz való jogszerű hozzáférésének biztosítását emeli ki.

7. fejezet: Európa védelmi erőfeszítéseinek fokozása és kettős felhasználású potenciáljának kiaknázása

(Scaling up Europe's defence efforts and unlocking its dual-use potential)

Európa védelmi erőfeszítéseinek fokozása és kettős felhasználású potenciáljának felszabadításáról szóló hetedik fejezetben a jelentés megemlíti a már ismert, védelmi ipart érintő nehézségeket (uniós és tagállami alulfinanszírozottság; nagy védelmi képességbéli, gyártási kapacitásbéli és technológiai hiányok; tagállamok közötti együttműködés elmaradása a szükséges mértéktől), melyeket Oroszország Ukrajna elleni háborúja domborított ki. Hangsúlyozza továbbá egy Európai Unió szintű (valamennyi releváns szektort magába foglaló) felkészültség – mint az elrettentés fő eszközének – fontosságát. Megállapítja, hogy a felkészültségünket nem korlátozhatjuk a tagállamok számára politikailag kényelmes szintre. Mindezt a jelentés szerint a következő többéves pénzügyi keretnek (multiannual financial framework – MFF) is integráltan tükröznie kell. Ezen túl kitér az azóta elkészült fehér könyvre (White Paper), amely az uniós katonai felkészültséggel foglalkozik, illetve javaslatot tesz az európai védelmi ipari stratégia (European Defence Industrial Strategy – EDIS) és az ahhoz kapcsolódó program teljeskörű végrehajtására, továbbá a közérdekű védelmi projektek beazonosítására és megvalósítására. Külön kiemeli, hogy meg kell erősíteni Európa kapacitásait annak érdekében, hogy közép- és hosszú távon katonai segítséget nyújtson Ukrajnának. A jelentés kiemeli a védelmi eszközök javasolt belső piacának kialakítását is, illetve összkormányzati megközelítés mentén szükségesnek tartja a kettős felhasználású, civil és katonai együttműködés megerősítését.

8. fejezet: Kölcsönös ellenálló képesség kiépítése a partnerekkel az asszertív uniós diplomácia révén

(Building mutual resilience with partners through assertive EU diplomacy)

A határozott uniós diplomáciai fellépés révén a partnerekkel való kölcsönös ellenállóképesség kiépítéséről szóló nyolcadik fejezet szerint a globális partnerségekben – az elvek, értékek és közös érdekeket mellett – a kölcsönös ellenállóképesség növelése is fontos, figyelembe véve a tripla nexust. Az Európai Uniónak sokkal versenyképesebb ajánlatokat kell tennie a partnerek részére és jelen kell lennie még a politikailag érzékeny területeken is, új kapcsolatok kiépítésére is törekedve. Az európai Uniónak egyúttal el kell fogadnia, hogy a partnerek nem fogják minden egyes ügyben az uniós álláspontot képviselni. A felkészültséget a jelentés szerint a bővítés során is szükséges figyelembe venni, beleértve a csatlakozásra pályázó ország külső szereplőkkel való függőségei viszonyaikat és a sérülékenységeiket. A jelentés javasolja diplomáciai outreach, valamint a válaszadó- és reagálóképesség megerősítését. Ehhez szorosan kapcsolódik a meglévő belső folyamatok felülvizsgálata, így előtérbe kerül a szcenárió-alapú kockázatértékelés kidolgozása is.

9. fejezet: A felkészültség gazdaságosságának kiaknázása előzetes közös befektetéssel

(Harnessing the economics of preparedness by investing together upfront)

A finanszírozási szempontokra kitérő kilencedik fejezet (a felkészültség gazdaságosságának kihasználása megelőző jellegű közös befektetésekkel) alapján kiemelendő, hogy a jelentés a felkészültségbe való megelőző jellegű, uniós szintű befektetések fokozását szorgalmazza. A

felkészültséghez kapcsolódóan alulfinanszírozott területként kerül beazonosításra a védelempolitika, a klímaváltozás miatti alkalmazkodás területe, és a válságkezelés. A jelentés alapján egy átfogó Európai Felkészültségi és Készenléti Beruházási Keretben további innovatív módokat kellene feltárni (pl. InvestEU mintájára beruházási garanciaprogram létrehozása, a zöldkötvények mintájára európai felkészültségi kötvények kibocsátása). A felkészültséghez szükséges finanszírozáshoz két új eszköz létrehozását javasolja: az Európa Védelmi Eszköz (beleértve a vonatkozó védelmi ipari és egyéb, védelemmel kapcsolatos vagy kettős felhasználású eszközöket); az Európai Biztosítási Eszköz (ami a polgári biztonság és polgári védelem területére, valamint a kapcsolódó kritikus infrastruktúrákra vonatkozna).

További, hangsúlyos megállapítások a Niinistö-jelentésben

A jelentés több területet is átfogóan vizsgál. Egyfelől a világűr stratégiai szerepét hangsúlyozza és rávilágít az űrpolitikából eredő biztonsági kihívások és fenyegetések komplexitására. A jelentés szerint a világűr militarizációja, valamint a folyamatosan növekvő és átalakuló globális verseny (Oroszország és Kína) válaszlépésekre kötelezi az Európai Uniót. Európa űralapú szolgáltatásainak szempontjából elengedhetetlen a kommunikációs, navigációs és megfigyelési rendszerek védelme, különösen a katonai és polgári célú alkalmazások közötti szinergiák erősítésével (például az Európai Unió és az Európai Űrügynökség által működtetett Galileo globális helyzetmeghatározó rendszer). A jelentés – összhangban az elmúlt évek tagállami perspektívájával – sürgeti az uniós helyzetfelismerési képesség fejlesztését és kiterjesztését, ideértve az összeütközések megelőzését és a fenyegetés-észlelés „önállóságának” növelését. Előbbi esetében hangsúlyozza, hogy a világűr „zsúfoltsága” a következő évtizedben meghatározó szerepet játszik a világűr nyújtotta lehetőségek kiaknázásának lehetőségében. Utóbbi esetében kifejti, hogy az Európai Unió űrmegfigyelést és a Föld körüli pályán haladó objektumok nyomon követését támogató programjának alapvető szolgáltatásai kiemelt szerepet töltenek be az unió felkészültségi szintjében, ugyanakkor a limitált (tagállami) képességek tükrében a partnerség megerősítésére jelentős szükség mutatkozik. A jelentés aláhúzza, hogy az Európai Unió számára alapvető fontosságúnak kell legyen a fenyegetésészlelési- és reagálási képességeinek megerősítése, amelyek megkövetelik az Űrfenyegetés-elhárítási Architektúra továbbfejlesztését. A jelentés felismeri, hogy a kereskedelmi szereplők növekedésével az Európai Uniónak szabályozási intézkedéseket kell alkalmaznia az űrműveletek és a szektor védelme, rezilienciája, valamint fenntarthatósága érdekében. A világűrre jellemző kettős felhasználású technológiák jobb kihasználása, beleértve a polgári és katonai együttműködés fejlesztését, alapvető fontosságú az Európai Unió védelmi érdekeinek biztosítása érdekében.

A jelentés emellett rámutat a klímaváltozás és biztonság nexusára, különösen a klímaváltozás (mint „kockázatmultiplikátor”) által okozott egyre súlyosbodó, napjainkban is érzékelhető káresemények tükrében, a klímaváltozás és a környezet állapotának romlása pedig veszélyezteti a nemzetközi békét és biztonságot, fokozhatja a migrációs veszélyt. A fellépés érdekében így fontosnak véli jelentés a felkészültség megerősítését (beleértve a legrosszabb forgatókönyvre való felkészülést), a kibocsátás-csökkentést, a holisztikus szemléletet az éghajlati és biztonsági kockázatok értékelésénél, valamint a globális partnerekkel való együttműködést. A javasolt horizontális kockázatelemzés egyik meghatározó elemeként tekint a klímakockázatok

értékelésére. A polgári-katonai együttműködés erősítésének keretében megjegyzi, a védelmi szervezeteknek is meg kell növelni a klímaváltozás hatásaival szembeni felkészültséget. A nemzetközi klímafinanszírozást kulcsfontosságúnak tartja a legsérülékenyebb felek támogatásán keresztül a növekvő konfliktusok és károk elkerülése céljából. Az uniós finanszírozás viszonylatában pedig rámutat, hogy a kohéziós forrásoknak is támogatnia kell az éghajlati rezilienciaépítést. A jelentés emlékeztet továbbá a Draghi jelentés megállapításaira, hogy a klímaváltozással szembeni fellépés jelentős beruházásokat igényel, azonban hangsúlyozza, hogy a klímaváltozás hatásainak ellenálló infrastrukturális beruházások segítenek a sokkhatásokkal szembeni fellépésben, valamint a cselekvés hiánya folytán felmerülő jelentősebb költségek elkerülésében.

Újszerű elemek a válságkezeléssel kapcsolatos gondolkodásban

A jelentés fontossága nem csak abban mutatkozik meg, hogy rávilágít a jelenlegi uniós válságkezelési intézményrendszer problémáira, hanem olyan újszerű gondolatokat fogalmaz meg, amelyek tagállamin szintű bevezetése részint a nemzetek, másrészt az Európai Unió ellenállóképességét erősíti, szélesebbé teszi a válságokra történő reagálás lehetőségeit. Ezeket az elemeket külön is szükségesnek tartom kiemelni.

Mérhetőség és átláthatóság

Az új gondolkodás sikerének feltétele a mérhetőség. Minimális mutatók a riasztási és reagálási idők, riasztásokkal elérhető lakosság aránya, a szolgáltatás-folytonossági mutatók, a kritikus hálózati redundancia, a gyakorlatokon történő részvételek, a dezinformációs kampányokra adott válaszidő és a „korrekciós lefedettség”. Az átláthatóság – nyilvános jelentések, auditok – a társadalmi legitimitást erősíti.

A silószerű válságkezelés meghaladása

A jelentés egyik legfontosabb felismerése, hogy az európai és nemzeti válságkezelés jelenleg túlságosan széttagolt, szektorális logikában működik. A „silószerű tervezés” – amikor az egyes ágazatok egymástól elkülönülten, párhuzamosan terveznek és hajtanak végre intézkedéseket – jelentősen csökkenti a rendszerszintű reagálóképességet. Niinistö szerint ez a megközelítés a 21. században már nem tartható fenn.

A jelentés ezért új válságkezelési architektúrát javasol: interoperábilis tervezést és adatmegosztást a szektorok között, ágazatközi döntési mechanizmusokat, valamint politikai és stratégiai szintű integrációt.

A Niinistö-jelentés egyik legerősebb üzenete a silószerű tervezés meghaladása. A tagállamok válságkezelési kapacitásait jelenleg sok esetben ágazati logika határozza meg. Az energetikai, egészségügyi, közlekedési, agrár- vagy kibervédelmi felkészültség tervezése gyakran párhuzamos, de egymástól elszigetelt folyamatként zajlik.

A jelentés szerint ez a működési mód a következő problémákhoz vezet:

- információs és döntéshozatali szigetek kialakulása;
- párhuzamos, egymással versengő vagy egymást gátló intézkedések;
- lassabb reakcióidő válsághelyzetben;

- a stratégiai erőforrások töredezett elosztása.

A Niinistö-jelentés azt javasolja, hogy a tagállamok és maga az Európai Unió is lépjen túl ezen a szerkezeti örökségen, és hozzon létre integrált felkészültségi és válságkezelési architektúrát.

A COVID–19 járvány, a 2022-es energiaválság vagy a szélsőséges időjárási események példái jól mutatják, hogy a válságok nem tartják tiszteletben az ágazati határokat. Egy ágazat megbénulása más ágazatok dominószerű összeomlását idézheti elő.

A silók lebontása nem pusztán szervezeti ábra-korrekció, hanem kormányzási paradigmaváltás. A jelentés szerint a válságok komplexitása olyan keresztmetszeti képességeket kíván, amelyek megszüntetik a szakpolitikai „határvédvonalakat".

Ez három réteget érint:

1) Stratégiai – közös célok, közös kockázatfogalmak, közös mérőszámok;
2) Műveleti – közös helyzetértékelés, protokollok, gyakorlatoztatás;
3) Technológiai – közös adatmodellek és interfészek.

A klasszikus lineáris tervezés helyett iteratív, adatalapú, gyakorlatokkal validált ciklusok kellenek, ahol a „tanuló rendszer" gyorsan képes szabályokat és eljárásokat módosítani. A silók felszámolását támogatja a „dual-use" szemlélet: azonos eszközkészlet (pl. helyzetképi platform) több szektorban, eltérő jogosultsági rétegekkel. A finanszírozásban ez többéves, többágazati kereteket igényel, amelyek a közös célmérőkhöz kötődnek – nem minisztériumi sorokhoz.

Gyakorlati megoldásként a jelentés „mission-oriented governance" felépítést javasol, amely a küldetés megvalósítását helyezi a feladatok középpontjába. Olyan irányítási modell, amelyben a kormányzás és a válságkezelés nem ágazati logika (pl. külön minisztériumok, külön rendszerek) mentén szerveződik, hanem konkrét, közös küldetések („missionök") köré épül. Ahelyett, hogy minden intézmény csak a saját szakterületére koncentrálna, a „mission-oriented" (küldetés központú) modell összekapcsolja az erőforrásokat, adatokat és döntéshozókat egy konkrét, jól meghatározott cél elérése érdekében. A válságok kezelése ilyen kiemelt küldetés (pl. tartós áramkimaradások rezilienciája, egészségügyi sürgősségi kapacitás fenntartása, álhírekkel szembeni immunitás), amelyekhez kormányzati, magán- és civil partnerek dedikált „programirodákban" csatlakoznak. A küldetések kulcsfontosságú teljesítménymutatói (Key Performance Indicator – KPI) egységesen mérik a készültséget (reakcióidő, lefedettség, redundancia, lakossági elérés), és a költségvetési források teljesítménymutatókhoz kötött felhasználását. Így a siló-logika helyett a cél-logika dominál.

Az alábbi táblázat a küldetés központú válságkezelési rendszer elemeit mutatja magyar példákon keresztül mutatja be.

Elem	Funkció	Magyar példák
Stratégiai cél (Mission)	Központi célkitűzés, pl. „Energiaellátás biztonsága extrém időjárási események idején”	nemzeti eseménykezelő központ (NEK) által koordinált célkitűzés
Koordinációs központ	Irányítja a küldetés végrehajtását, összehangolja az érintett ágazatokat	Operatív Törzsek (pl.: KKB)
Ágazati programirodák	A különböző szereplők (katasztrófavédelem, egészségügy, energia, kiberbiztonság) közös feladatra létrehozott csoportjai	érintett minisztériumok, ágazati munkacsoportok
Teljesítménymutatók (KPI)	Mérik a küldetés előrehaladását (pl. reagálási idő, ellátottság)	mérhető eredmények folyamatos értékelése
Valós idejű értékelés	A döntések folyamatos visszacsatolása a helyzetképből származó adatok alapján	NEK Dashboard, OKF riasztási adatáramlás
Rugalmas finanszírozás	Források átcsoportosítása a küldetés előrehaladásának függvényében	EU támogatás, hazai válságkezelési alapok

1. táblázat: Küldetés központú válságkezelés elemei

A silók megszüntetésének legerősebb eszköze a közös gyakorlatoztatás. A jelentés többéves gyakorlattervet, egységes értékelési módszertant (After Action Review, Lessons Learned) és kötelező tapasztalat feldolgozást javasol.

A silómentes működéshez források is silómentesen kellenek. A jelentés teljesítményhez kötött, többéves, többágazati alapokat javasol (Resilience Performance Funds), amelyek teljesítménymutatókhoz és nyilvános mérőszámokhoz kötöttek. A magánszereplők számára adó- és díjkedvezmények járnak a redundancia, helyreállítási képesség és közös gyakorlatok vállalásáért.

„Connecting the dots” – a kapcsolatok megteremtése

A Niinistö-jelentés központi fogalma a „connecting the dots”, vagyis a kapcsolódási pontok tudatos megteremtése a válságkezelésben. Ez a megközelítés azt hangsúlyozza, hogy a különböző intézmények, adatrendszerek, kompetenciák és erőforrások összekapcsolása a hatékony válságkezelés előfeltétele, és az állami, gazdasági és civil szféra, valamint a tagállamok közötti együttműködés elmélyítését jelenti. A jelentés a hierarchikus, centralizált válságkezelési paradigma helyett hálózatos, adaptív rendszert javasol.

A válságok előjelei ritkán jelennek meg egy csatornán: meteorológiai előrejelzés, közösségi médiás pánikjeleket mutató trend, hálózati telemetria, gyógyszertári vásárlási mintázat, pénzforgalmi anomáliák – mind más-más szervezetnél keletkeznek. A „connecting the dots” ezért egy integrált érzékelő- és értelmező rendszer, amely több forrásból származó jeleket közös ontológián egyesít.

Kulcselemei:

A) közös adatmodell és metaadat-szabvány (ki, mikor, milyen minőségben rögzítette);

B) szerepkör-alapú hozzáférés és auditnyom;

C) valós idejű, gépi tanulásra építő anomália-detekció, amely emberrel a körben működik ('human-in-the-loop').

A módszer nem a „big brother", hanem ellenőrzött cél-adatmegosztás: csak a szükséges adatot, a szükséges ideig, a szükséges szervezet láthassa. Az információmegosztás előfeltétele a biztonsági protokollok egységesítése, a közös helyzetértékelési rendszerek kiépítése, valamint a közös gyakorlatozás.

A jelentés rámutat, hogy Európa több szinten rendelkezik válságkezelési kapacitásokkal (pl. rescEU, ERCC, katonai mobilitás, uniós kiberbiztonsági központok), de ezek sokszor nem állnak össze koherens stratégiai egésszé.

A „connecting the dots" nem pusztán technológiai kérdés: az intézményi kultúra és a bizalomépítés is kulcsszerepet játszik. A jelentés Finnország példáján keresztül bemutatja, hogyan lehet stratégiai szinten integrálni a központi kormányzat, az önkormányzatok, a magánszektor és a civil társadalom képességeit.

A pontösszekötés intézményi megoldása az integrált helyzetértékelő központ: multi-szektorális elemzőcsapat, amely normál esetben heti munkarendben, válságban pedig folyamatos (24/7) módban működik. Tagjai a válságkezelésre létrehozott állandó szervezet állománya, amely válságkezeléskor kiegészül mindazon szervezetek képviselőivel, akik az adott válságkezeléssel kapcsolatos fő feladatokat ellátják (katasztrófavédelem, közegészségügy, energia-felügyelet, rendvédelem, hírszerzési és kiberbiztonsági központok, kritikus szolgáltatók, stratégiai kommunikációs egység).

A központ egy közös felületen (dashboardon) működik, ahol az indikátorokat (pl. hálózati kiesések, kórházi kapacitás, vízszennyezés, dezinformációs kampányintenzitás) egyenként és aggregált kockázati pontszámként is látja.

A döntéshozók stratégiai szintű áttekintést kapnak a központtól, míg az elemzők forrásig bontott adatok alapján dolgozhatnak. Hazai példája ennek az az integrált helyzetértékelő központnak a létrehozás alatt álló nemzeti eseménykezelő központ (NEK).

Összkormányzati és össztársadalmi megközelítés

A modern fenyegetések nem teszik lehetővé, hogy a védekezés kizárólag kormányzati feladat legyen. A whole-of-government megközelítés az állami szervek összehangolt működésére, a whole-of-society pedig az állampolgárok, civil szervezetek és gazdasági szereplők bevonására épít. Finnországban ez a modell régóta működik, és a jelentés ennek uniós szintű adaptálását javasolja.

A válságokra való felkészülés és a reziliencia erősítése nem kizárólag kormányzati feladat. A Niinistö-jelentés a finn modell alapján az egész társadalomra kiterjedő felkészültségi kultúrát szorgalmazza.

A megközelítés lényege, hogy a biztonság megteremtése kollektív felelősség. Az állami szervek, az önkormányzatok, a kritikus infrastruktúrákat működtető vállalatok, a civil szervezetek és a lakosság együttműködése nélkül nincs hatékony válságkezelés.

A jelentés kiemeli a lakosság szerepét a reziliencia növelésében: a biztonságtudatos viselkedés, a helyi közösségek önszerveződése és a társadalmi kohézió a válságállóság alapfeltétele.

A WoS/WoG nem jelszó, hanem konkrét munkaszervezési és jogi-pénzügyi csomag. A társadalmi reziliencia a polgárok, vállalatok, önkormányzatok és központi kormány közös képessége.

A jelentés szerint a kormányok feladata háromszoros:

1) szabályozási és finanszírozási keret megteremtése (pl. kritikus szolgáltatók minimális reziliencia-követelményei, ösztönzők a redundanciára);
2) készültségi tudás infrastruktúra kiépítése (képzések, gyakorlatok, útmutatók, nyílt forrású eszköztárak);
3) stratégiai kommunikáció, amely válság előtt edukál, válság közben navigál, válság után kiértékel és visszacsatol.

Szabályozási és finanszírozási keret megteremtése

A vállalati szféra bevonása „reziliencia-szerződéseken" alapul: a Szolgáltatási Szint Megállapodások (Service Level Agreement – SLA) kiegészítése a krízisekkel kapcsolatos feladatokkal (pl. helyreállítási idők, priorizált ellátás), állami együttműködési pontok kialakítása, közös gyakorlatok. Az önkormányzatok szerepe a közösségi csomópontok megerősítése. A civil társadalom – önkéntesek, egyházak, szakmai szervezetek – a lokális elérésben, a bizalomépítésben és a célzott segítségnyújtásban pótolhatatlan.

Készültségi tudás infrastruktúra kiépítése

Az oktatás kulcstényező. Az iskolai tananyagba épített elsősegély, digitális biztonság, dezinformáció-ellenállás, valamint a közösségi gyakorlatok normalizálják a készültséget. A jelentés javasolja a „community resilience officer" szerep bevezetését nagyobb településeken, aki kapcsolattartó a kormányzati szervek, a kritikus szolgáltatók és a lakosság között.

Stratégiai kommunikáció

A jelentés „pre-bunking" és „rapid rebuttal" modellt javasol.

A pre-bunking (magyarul megelőző információs immunizálás vagy előzetes helyreigazító kommunikáció) a válságkommunikáció és információs reziliencia egyik legújabb, tudományosan alátámasztott megközelítése, amely megelőzi a dezinformáció terjedését, ahelyett, hogy utólag próbálná cáfolni azt (mint a rapid rebuttal esetében). Olyan stratégia, amelynek célja, hogy még a félrevezető vagy manipulált információk megjelenése előtt felkészítse a lakosságot, a döntéshozókat és a médiát azok felismerésére és elutasítására.

A válsághelyzetekben az információs tér gyorsan telítődik hamis, torz vagy szenzációhajhász hírekkel. A pre-bunking jelentősége ezért többrétű:

- Megelőzi a pánik kialakulását – ha a lakosság előre tudja, mire számíthat, kevésbé reagál félelemből.

- Erősíti a társadalmi bizalmat – a transzparens, előrelátó tájékoztatás hitelesíti a hatóságokat.
- Csökkenti a dezinformáció hatását – különösen kiber- és hibrid válságok esetén, ahol a manipuláció célzott.
- Támogatja a felkészültségi kultúrát – a lakosság nemcsak információt kap, hanem tanulja is az információkritikát.
- Kiegészíti a rapid rebuttal rendszert – a pre-bunking megelőz, a rebuttal reagál: együtt a legteljesebb válságkommunikációs védelmet adják.

A pre-bunking üzenetek sokféle alakot ölthetnek, lehetnek nagyszabású kampányok vagy rövid videók is.

A rapid rebuttal kommunikációs forma (magyarul gyors reagálású cáfolat vagy azonnali helyreigazító kommunikáció) olyan válságkommunikációs technika, amelynek célja, hogy azonnal, pontosan és hitelesen reagáljon a téves, félrevezető vagy manipulált információkra – még mielőtt azok széles körben elterjednének, és a közvéleményt torzítanák. A hitelesség alapja az időben és transzparensen megosztott tény, tévedés esetén gyors korrekcióval. A válsághelyzetekben (pl. természeti katasztrófák, ipari balesetek, járványok, kibertámadások vagy katonai események) a dezinformáció és a pánikkeltés terjedése súlyosbíthatja a helyzetet. A rapid rebuttal rendszer azért kulcsfontosságú, mert:

- Megakadályozza a pánik kialakulását a hamis hírek gyors cáfolatával;
- védi az intézmények hitelességét, különösen, ha összehangolt kormányzati kommunikációról van szó;
- fenntartja a lakosság bizalmát az operatív döntéshozókban és a hatósági tájékoztatásban;
- csökkenti a kiber- és információs támadások hatását, amikor ellenséges szereplők szándékosan terjesztenek félrevezető híreket;
- támogatja az egységes narratívát az állami szervek között (az ún. whole-of-government kommunikációs megközelítés részeként).

Magyarországon a Kormányzati Tájékoztatási Központ, a rendvédelmi szervek ügyeleti kommunikációs rendszerei, vagy a nemzeti eseménykezelés koncepciójában foglaltak megvalósítása alkalmasak a stratégiai kommunikáció összehangolására.

Jogi és kormányzási reform

A válságjog kereteit harmonizálni kell a cél-adatmegosztás, az ügyeleti együttműködés és a gyors beszerzés terén. A jelentés javasolja vészhelyzeti „fast-track” közbeszerzési eljárások előzetes minősített beszállítói listával, valamint a határokon átívelő kölcsönös segítségnyújtási mechanizmusok gyakoribb aktiválását. Kiemelt elv a felhatalmazás arányossága és az utólagos parlamenti kontroll.

Magyar válságkezelési kontextus

Magyarország válságkezelési és polgári védelmi rendszere az elmúlt évtizedben több jelentős átalakuláson ment keresztül. Ennek fényében különösen figyelemreméltó, hogy a jelentést az Európai Bizottság éppen az Európai Unió Tanácsának magyar elnöksége idején tette közzé.

A Niinistö-jelentés üzenetei a magyar válságkezelési rendszerre nézve is közvetlen relevanciával bírnak. Magyarország már az elmúlt években megkezdte az integrált válságkezelési architektúra kiépítését: a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló törvény rögzíti az összkormányzati szemléletet. A Védelmi Igazgatási Hivatal és a nemzeti eseménykezelő központ olyan központi kapacitások, amelyek alkalmasak a különböző szektorok közötti koordinációra.

A magyar rendszer egyik erőssége az egységes helyzetértékelés és döntéstámogatás szervezeti alapjainak megléte. Ugyanakkor a Niinistö-jelentés alapján további fejlesztések indokoltak:

- a civil, gazdasági és kormányzati szereplők közötti együttműködés mélyítése;
- a korai előrejelző rendszerek fejlesztése;
- a társadalmi reziliencia erősítése;
- a szektorok közötti adat- és információmegosztás bővítése.

A Niinistö-jelentés hatása az Európai Unió működésére

A Niinistö-jelentés paradigmaváltást sürget az európai válságkezelési gondolkodásban. A silószerű működés és a kizárólag állami szerepvállalás helyett integrált, hálózatos, bizalmon és információmegosztáson alapuló megközelítésre van szükség.

A Niinistö-jelentés nemcsak stratégiai keret, hanem politikai felhívás is a cselekvésre: az európai biztonság és reziliencia a tagállamok közös felelőssége.

Az Európai Unió Felkészültségi Stratégiája (EU Preparedness Strategy) a tagállamok közös képességfejlesztését, válságokra való reagálóképességének megerősítését és a reziliencia növelését célozza. A stratégia közvetlen alapja a Niinistö-jelentés, amely az Unió válságkezelési rendszerének átalakítását sürgette.

Az Uniós Felkészültségi Stratégia

A stratégia célja, hogy az Unió ne csak reagáljon a válságokra, hanem előre jelezze és minimalizálja azok hatásait.

A Felkészültségi Stratégia fő pillérei:

1) Közös európai helyzetértékelés és előrejelzés (strategic foresight).
2) A válságkezelésben érintett ágazatok (energia, egészségügy, kiberbiztonság, élelmiszerellátás) integrált együttműködése.
3) Az Unió és a tagállamok közötti információmegosztás és adatáramlás javítása.
4) Az EU Civil Protection Mechanism (UCPM) megerősítése.

5) Társadalmi reziliencia és lakossági tudatosság növelése.

6) A stratégiai tartalékok (RescEU, energiatárolók, gyógyszerkészletek) bővítése.

A Felkészültségi Stratégia tehát a Niinistö-jelentés ajánlásait ülteti át uniós szakpolitikai szintre. A stratégia részben válaszként is értelmezhető a jelentés megállapításaira, hiszen számos konkrét javaslatot – például a közös kockázatelemzési platform, az EU Crisis Response Board vagy az EU Resilience Index létrehozását – innen vett át.

Következtetések

A Niinistö-jelentés egyértelmű üzenetet közvetít: a 21. század válságai nem egyetlen intézmény, szektor vagy ország hatáskörében kezelhetők. A silószerű gondolkodás helyett összekapcsolt, hálózatos, együttműködésen alapuló válságkezelésre van szükség. A stratégia és a jelentés üzenete egyaránt megerősíti, hogy a jövő válságai ellen csak akkor lehet hatékonyan fellépni, ha a kormányzat, a gazdaság és a társadalom együttműködése intézményesült, gyakorlatorientált és átlátható módon működik.

Magyarország számára a jelentés stratégiai iránytűként szolgálhat a válságkezelési rendszer további fejlesztéséhez. Az Uniós Felkészültségi Stratégia végrehajtása azonban járhat olyan intézkedésekkel, amely az Európai Unió szélesebb körű beavatkozását tenné lehetővé a tagállamok hatáskörébe tartozó kérdésekben. Ezért ennek a startégiának a megvalósulását az előkészítő munka során különösen fontos feladatként kell kezelni, figyelemmel a szubszidiaritás elvének messzemenő betartására.

Források és hivatkozások

Niinistö S., (2024): A Strategic Agenda for European Security and Defence. Report to the European Council

Niinistö S., (2024) – Safer Together: Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness

Boin A. et al. (2017): The Politics of Crisis Management. Cambridge University Press.

ENISA (2023): Resilience of Critical Entities in the EU.

2012. évi CLXVI. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról

European Commission (2023): Hybrid Threats and Resilience Strategy.

COM(2024) 512 final – A resilient Europe in a changing world

Council Conclusions (2024) – Towards a Union of Preparedness

European Commission (2025) – EU Preparedness Strategy

541/2014/EU határozat - az űrmegfigyelést és a Föld körüli pályán haladó objektumok nyomon követését támogató keret